

Milletvekilleri Seçimi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun

(Resmî Gazete ile ilân : 23 . II . 1954 - Sayı : 8641)

No.
6272

Kabul tarihi
17 . II . 1954

MADDE 1. — 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 16, 19, 27, 117, 119, 120, 122, 123, 124, 125 ve 126 ncı maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu kanuna üç muvakkat madde ilâve edilmiştir :

Madde 16. — Mahalle ve köy muhtar ve ihtiyar heyet ve meclisleri vali ve kaymakamın vazifelendireceği kimselerden de faydalanarak kendi seçim bölgelerinde oturan bütün seçmenleri sokak ve kapı numarasına göre ve II nci maddede belirtilen esaslar dairesinde kaydederler. Kayıt işinde nüfuz kayıtlarından faydalanırlar. Listelerin düzenlenmesinde İstatistik Genel Müdürlüğünün sayım işlerinde kullandığı nümerotaj cetvelleri esas tutulur.

Kütüklerin tanzim ve tashihine mütaallik, ihtiyar heyet ve meclislerinin yapacağı, bütün işlemlerde o bölgede teşkilâtı bulunan partiler birer temsilci bulundurabilirler. İşlemlerin yapılmasından iki gün önce temsilci göndermeleri partilere bildirilir.

Kütüklerin yeniden tanzimi gerektiğinde veya yoklama sırasında, ihtiyar heyet ve meclisleri inhilâl etmiş bulunur ve yedek üyelerin iştirakiyle de teşekkül edemezse veya köy ve mahallenin yeni teşkil edilmiş olması hasebiyle henüz ihtiyar heyet ve meclisi seçilmemiş bulunursa, yenileri seçilinceye kadar bunlara, bu kanunla verilmiş olan vazife ve salâhiyetler vali ve kaymakamlar tarafından teşkil edilecek bir heyete gördürülür.

Madde 19. — Kütük listeleri okunaklı bir şekilde tanzim edildikten sonra, tasdikli birer sureti o seçim bölgesinde teşkilâtı bulunan siyasi partilere makbuz mukabilinde verilir ve bunu mütaakıp listeler ait olduğu köylerde, kasaba ve şehirlerde halkın kolaylıkla görüp okuyabileceği yerlere, bunları tanzim eden ihtiyar heyet ve meclisleri tarafından asılır ve keyfiyet mûtat vasıtalarla ilân olunur.

Kütük listelerinin hangi tarihte ve nereye asıldığı ve ilânın yapıldığı heyetçe ve meclisçe bir tutanakla tesbit olunur.

Bunların asılı kaldığı müddetçe korunmasından muhtarlar ve alelûmum zabıta âmir ve memurları sorumludur.

Madde 27. — Yukarıki madde gereğince değişiklik yapılan kütüklerin, yalnız bu değişikliği ihtiva eden kısımlarının tasdikli birer sureti o seçim bölgesinde teşkilâtı bulunan siyasi partilere makbuz mukabilinde verildikten sonra kütük listelerinin tamamı, bu kanunun 19 ncü maddesine göre asılır.

Bunlar hakkında da bu kanunun 20 ve 21 ncı maddelerine göre itiraz olunabilir ve 22 ncı maddesine göre mahkemeye başvurulabilir.

Sonradan teşekkül eden siyasi partilere talepleri vukuunda değişiklik ile birlikte kütüğün tamamının tasdikli bir sureti verilir.

Madde 117. — İl seçim kurulları merkez ilcesi de dâhil olmak üzere ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları yukarıki maddede belirtilen şekilde birleştirmek suretiyle oy kazananların adlarını ve soyadlarıyla kazandıkları oy sayısını bir tuta-

nakla belli eder. Adaylardan en çok oy alanların milletvekili seçildiklerini diğer bir tutanakla tesbit eder.

En az oy alanın aldığı oy sayısına eşit sayıda oy almış başka bir aday varsa kurul önünde aralarında kur'a çekilir. Kur'ada adı çıkana tutanak verilir. Bu tutanağın Yüksek Seçim Kurulunca iptali halinde kur'ada kaybedene tutanak verilir.

Bütün bu işler yapılırken yukarıki maddede yazılı olduğu şekilde aday ve müşahitler hazır bulundurulur ve aleniyet sağlanır.

İl seçim kurulu milletvekilliğine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini seçim çevresinde hemen ilân edilmek üzere o yerin en büyük mülkiye âmirine tevdi eder ve diğer bir suretini de ayrıca üç gün müddetle kurul kapısına asar.

Yukarıki maddenin son fıkrası gereğince ilçe seçim kurulu başkanlarının haiz olduğu yetkiyi il seçim kurulları başkanları da haizdir.

Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tarafından milletvekili seçildiklerine dair birer tutanak verilir. Bunların ayrıca birer sureti Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine verilmek üzere Başvekâlete gönderilir.

Madde 119. — Hesaba katılan veya katılmıyan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları, sayım cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ile diğer seçim evrakı milletvekilliği tutanakları kesinleşinceye kadar mahallî asliye mahkemelerinde ve bulunmadığı takdirde sulh mahkemelerinde muhafaza edilir ve bunlar Yüksek Seçim Kurulu veya mahkeme kararı olmadıkça hiçbir yere gönderilemez veya tevdi olunamaz.

Bölüm : 4

Seçimin neticeleri

Yüksek Seçim Kurulu

Madde 120. — Yüksek Seçim Kurulu bir başkan ve on üyeden teşekkül eder.

Temyiz Mahkemesi Birinci Reisi Kurulun Başkanıdır. Kendisinin bulunmadığı hallerde, kurulda mevcut daire reislerinden, yoksa üyelerden en kıdemlisi başkana vekâlet eder.

Kurul üyeleri Temyiz Mahkemesi ve Devlet Şûrası Reis ve âzaları arasından kendi umumi heyetlerince beşer asıl ve üçer yedek olmak üzere kur'a ile tesbit olurlar.

Yedek üyeler kurula kıdem sırasına göre alınırlar.

Kurulda boşalan yerlerin yedeklerle ikmalî kabil olmazsa yeniden kur'a çekilir.

Madde 122. — Yüksek Seçim Kurulunun; bu kanunun 123 ncü maddesinin 3, 4 ve 5 nci bentlerindeki itirazları tetkik ederek karara bağlayabilmesi için adedi mürettebi olan 11 kişi ile toplanması şarttır.

Diğer hususlarda kurul, adedi mürettebinin ekseriyetiyle de toplanabilir ve her iki hâlde de mutlak ekseriyetiyle karar verir.

Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf tercih olunur.

Madde 123. — Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır :

1. Oy verme gününden önce il seçim kurullarının teşekküllerine, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itirazları;

2. 38 nci maddeye göre adaylık için yapılan müracaat veya itirazlar hakkında il seçim kurullarınca ittihaz olunan kararlara vâkı itirazları;

3. İl seçim kurullarının teşekküllerine, işlemlerine ve kararlarına karşı yapıl-

miş olup da zamanında kesin karara bağlanmamış olan itirazların neticeye müessir olup olmadıklarını;

4. Milletvekilliğine seçildiğine dair tutanak verilen bir kimsenin, seçilmemesini mucip olacak vakıalar hakkındaki itirazları;

5. Milletvekili seçildiğine dair tutanak verilen bir kimsenin seçilme yeterliğini haiz olmadığına dair yapılan itirazları;

Tetkik ederek karara bağlamak.

Madde 124. — 123 nci maddenin 1, 3 ve 4 nci bentlerinde yazılı hallerden dolayı teşekkül, işlem ve olayların vukuundan ve kararların ittihazından itibaren üç gün ve 2 nci bendinde yazılı halden dolayı 38 nci maddedeki müddet içinde Yüksek Seçim Kuruluna yazılı bir dilekçe ile müracaat olunabilir. Şu kadar ki, milletvekili seçilen şahsın, seçilme yeterliğine taallük eden ihbar ve itirazlar yukarıki fıkradaki müddetler geçtikten sonra yapılmış olsa dahi Yüksek Seçim Kurulunca keyfiyet tetkik ve tahkik olunarak karara bağlanır.

Dilekçede, dilekçenin adı, soyadı ve açık adresinin yazılması, ihbar ve iddia olunan vakıaların mahiyeti ve mucip sebeplerinin beyanı, müşbit delil ve vesikaların dilekçeye bağlanması ve tedarikine imkân bulunmadığı takdirde sebepleri ve nereden, ne suretle temin olunabileceğinin gösterilmesi lâzımdır.

Bu şartları haiz olmıyan dilekçeler reddolunur.

4 nci bentte yazılı hallerin Yüksek Seçim Kurulunca tetkik edilebilmesi için bu şikâyet ve itirazların ilgili üst kurullara derece derece ve müddeti içinde yapılmış olması şarttır.

Dilekçeler doğrudan doğruya Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına veya il seçim kurulu başkanlığına verilir. Yüksek ve il seçim kurulu başkanları kendilerine verilen dilekçelerin sahiplerine birer makbuz verirler ve dilekçe altına gün ve saatini yazarlar.

İl seçim kurulları başkanları kendilerine verilen dilekçeyi ve gerekli diğer evrakı ekliyerek Yüksek Seçim Kuruluna gönderirler.

Madde 125. — Yüksek Seçim Kurulu evrak üzerinde incelemeler yapar. Ayrıca lüzum gördüğü hileimle tahkik muamelelerini de icra eder. İcâbeden mercilerden her türlü bilgi ve belgeleri ister. Bu merciler en kısa bir zamanda ve en geç bir hafta içinde istenilen bilgi ve belgeyi vermek mecburiyetindedirler. Kurul başkanı lüzum ve ihtiyaca göre bu işlerde çalışmak üzere Temyiz Mahkemesi ve Devlet Şûrası memurlarını vazifelendirebilir.

İtiraznamenin bir sureti tutanağına itiraz edilen kimseye tebliğ olunur. Yüksek Seçim Kurulunca keyfiyet nihai karara bağlanmazdan önce bu kimse kurulda kendini bizzat müdafaa edebileceği gibi tâyin edeceği vekil marifetiyle de ettirebilir.

Kurul yapılan itiraz ve ihbarları, kendisine intikalden itibaren en geç üç ay içerisinde karara bağlar.

Kurulun kararları katî ve nihaidir.

Madde 126. — Yüksek Seçim Kurulunca bir milletvekili tutanağının iptaline karar verilince o milletvekilliği için bu kanunun 6 nci maddesine göre yeniden seçim yapılır.

MUVAKKAT MADDE 1. — 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 25 nci maddesine göre gözden geçirilerek tashihi icâbeden milletvekilleri seçimine ait seçmen kütükleri; bu kanunun meriyete girdiği tarihte hükümsüz addedilerek, bunların yerine mezkûr kanunun kütüklere mütaallik hükümleri dairesinde yeni-

den seçmen kütüklerinin tanzimine başlanır ve en geç otuz gün içinde ikmal olunarak askıya çıkarılır.

Şayet mücbir sebepler tahtında bâzı seçim bölgelerinde kütüklerin, seçimlerden önce yeniden tanzimi mümkün görülmediği takdirde keyfiyet sebepleriyle birlikte ilgili valilikçe İçişleri Vekâletine arz olunup mezkûr vekâletin tasvibiyle eski kütükler, bu kanunun seçmen kütüklerinin gözden geçirilmesi ve değiştirilmesi hakkındaki hükümleri dairesinde hemen tashih olunarak bunlara müsteniden seçim yapılır ve bilâhara kütüklerin yeniden tanzimi işine devam olunur.

MUVAKKAT MADDE 2. — Vilâyet umumi meclisi, belediye meclisi, köy muhtar ve ihtiyar meclisi ve mahalle ihtiyar heyeti seçimlerine ait seçmen kütüklerinin yeniden tanzimine 1954 yılı Haziran ayının ilk haftasında başlanır. Bu seçimlere mütaallik eski seçmen kütükleri bu kanunun 25 ve mütaakıp maddelerine göre yoklama yapılmaksızın yeni kütüklerin kesinleştiği tarihe kadar muteberdir.

MUVAKKAT MADDE 3. — 1954 genel seçiminde seçilecek milletvekili sayısının tesbitinde 1950 genel nüfus sayımı esastır. Ancak, bu esasa göre her seçim çevresi için tesbit edilecek milletvekili sayısı 1950 seçiminde bu çevreler için tesbit edilmiş bulunan milletvekili sayısından aşağı olamaz.

Şu kadar ki, vilâyetlere bölünen veya küçültülen seçim çevreleri bu hükümden faydalanamazlar.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

19 Şubat 1954

<i>Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	18 . 2 . 1951 ve 1/763
<i>Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	19 . 2 . 1951 ve 4/85
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa
	:	9 227
	:	16 224
	:	27 411
	:	28 289:290,410,433,434:487

[İnikat : 44 — 143 sıra numaralı matbua 44 nü İnikat zaptına bağlıdır.]